

Sygn. akt III UK 70/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. Sp. z o.o. w M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie
o interpretację zapisów ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 2 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 22 maja 2014 r., sygn. akt III AUa 53/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie
wyrokiem z dnia 22 maja 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującą się
M. Sp. z o.o. w M. od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 29
października 2013 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w Lublinie z dnia 1 sierpnia 2013 r., którą organ rentowy
uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku odwołującej się o
stwierdzenie braku obowiązku opłacania składek na Fundusz E. od wynagrodzeń
pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym
charakterze, którzy nie nabędą prawa do emerytury, o której mowa w art. 4 ustawy
z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Odwołująca się M. Sp. z o.o. w M. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 maja 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 35 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych i w związku z art. 2 Konstytucji RP.

We wniosku o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarła w pytaniu: „czy w stosunku do osób rozpoczynających po 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, pracodawcy - podmioty będące płatnikami składek na Fundusz Emerytur Pomostowych są zobowiązani płacić składki na ten Fundusz, skoro od początku wiadomo, że osoby te nigdy świadczenia z tego ubezpieczenia nie otrzymają, bo prawo do emerytury pomostowej jest wobec nich wykluczone, nie spełniają bowiem jednego z warunków koniecznych do uzyskania tego świadczenia”?

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej

charakterze elementu interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty

przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Wymaga również podkreślenia, że nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), podobnie jak nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 nr 13, poz. 5).

Sformułowane przez skarżącą pytanie, nazwane zagadnieniem prawnym, nie jest istotnym zagadnieniem prawnym we wskazanym rozumieniu, gdyż przedstawiony w nim problem został już rozstrzygnięty w sposób jednolity w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2015 r., I UK 330/14 (dotychczas niepublikowanym), wyjaśniono bowiem, że uregulowanie kwestii obowiązku zapłaty składek na Fundusz Emerytur Pomostowych zostało dokonane w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w ten sposób, że obowiązek jej zapłaty powiązany jest wyłącznie z zatrudnieniem pracownika urodzonego po dniu 31 grudnia 1948 r. przy pracach w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. Odpowiadając na interpelację poselską z dnia 8 czerwca 2010 r., znak SPS-023-16266/10 Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wyjaśniło, że o odrzuceniu w trakcie procesu legislacyjnego propozycji, aby składki płacone były wyłącznie za te osoby, które będą mogły ubiegać się o prawo do emerytury pomostowej zadecydowały powody związane z ochroną interesów pracowniczych, bowiem pracodawcy mogliby się uchylać od obowiązku zapłaty składek, zatrudniając wyłącznie tych pracowników, którzy nie wykonywali pracy przed dniem 1 stycznia 1999 r. W tej sytuacji mogłoby dochodzić do dyskryminacji pracowników, którzy wykonywali prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r., albowiem pracodawca

zastępowałyby ich pracownikami niespełniającymi warunku z art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Najwyższy w powołanym wyroku stwierdził ponadto, że nie sposób zatem zgodzić się z poglądem skarżącego, że pracodawca jako płatnik składek na Fundusz Emerytur Pomostowych nie ma obowiązku zapłaty składek na ten fundusz za pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, którym ustawa o emeryturach pomostowych nie gwarantuje nabycia prawa do emerytury pomostowej w związku z niespełnieniem warunku z art. 4 pkt 5 tej ustawy oraz posiadających uprawnienia do renty lub emerytury. O obowiązku zapłaty składek, stosownie do przepisu art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych, decyduje wyłącznie zatrudnianie pracownika, który urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r. oraz wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Gdyby prawodawca chciał powiązać obowiązek uiszczenia składki z prawem do emerytury pomostowej, dałby temu wyraz w innym brzmieniu tego przepisu, co wynika z przedstawionego powyżej przebiegu prac legislacyjnych. Ponadto, (...) nie ma decydującego znaczenia dla prawidłowej wykładni art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych okoliczność, iż pracodawca nie byłby władny ustalić w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości, czy pracownik przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Prawodawca postanowił, że do obowiązków pracodawcy jako płatnika składek należy wyłącznie dokonanie kwalifikacji pracy zatrudnionego pracownika, aby zgodnie z art. 41 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych uwzględnić go w ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze i następnie opłacać składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. W ocenie Sądu Najwyższego, przedmiotowa składka nie spełnia warunku wzajemności (odpłatności) i bez znaczenia dla obowiązku jej zapłaty jawi się okoliczność, czy pracownik wykonujący pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze mógłby uzyskać prawo do emerytury pomostowej.

Należy podkreślić, iż analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy również w wyroku z dnia 14 lipca 2015 r., II UK 210/14 (dotychczas niepublikowanym).

Nie jest natomiast przydatny dla oceny przedstawionej wyżej problematyki wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11 (OSNP 2013 nr 3-4, poz. 40), albowiem rozważana w nim i rozstrzygnięta kwestia dotyczyła wyłącznie wynikającego z art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych obowiązku opłacania składek na FEP za pracowników, którzy prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie wykonywali w pełnym wymiarze czasu pracy. Dodać wypada, że taką samą wykładnię powołanego przepisu (w związku z art. 3 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych) zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 373/14 (dotychczas niepublikowanym).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.